

ETKİLİ ÖĞRETMENLİK VE SINIRLAR

ZONGULDAK İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ

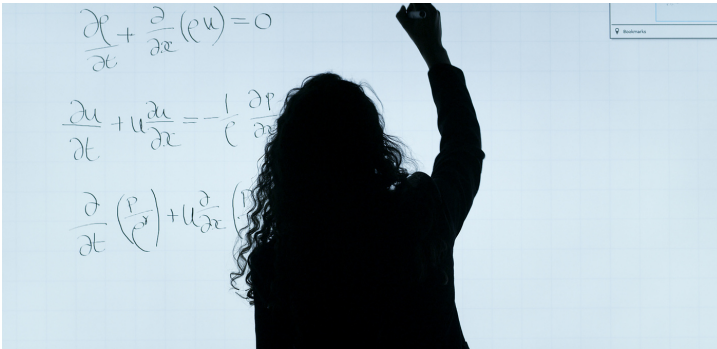
Ünal ULU
PSK. DANIŞMAN

Etkili Öğretmenlik

Bu bültende öğretmenlerin öğrencilerle etkili iletişim kurabilmesi, özel bir ilişkinin oluşturulması, etkili öğretmenin nasıl yapılacağı, öğrencilerinin kendilerini geliştirmeleri ve topluma yararlı bir birey haline gelmeleri konusunda neler yapılmalı, etkili yöntemler ve bu etkili yöntemlerin nasıl kullanılacağı, öğrencilerin her davranışına nasıl ve hangi yöntemle cevap verileceği paylaşılmaktadır.

Unutulmamalıdır ki mükemmel bir öğretmen, iyi bir eğitim sisteminin anahtarıdır. Ayrıca çözümün büyük bir kısmıdır.

GÜRÜLTÜ ÖLÇER

Gürültü Ölçer, öğrencilerin sınıfta belirli zamanlarda olması gereken uygun ses seviyesinin ne olduğunu hatırlamalarına yardımcı olur. Akıllı tahta üzerindeki dahili ve/veya harici mikrofon ile ses seviyesi kontrol edilir.

www.bouncyballs.org
adresinden ulaşabilirsiniz.

ÖĞRETMEN-ÖĞRENCİ İLİŞKİSİ İÇİN ETKİLİ BİR MODEL

Öğretmenler okuldaki ve öğrencilerdeki problemlerden dolayı hayal kırıklığına uğrayabilir ya da problemin çözümünde başarısız görülebilir. Yapılan araştırmalara göre, onların başarısız olmadığını, tersine çoğunun öğretmenlik hakkında çok şey bildiği fakat bunu uygulamak için yeterli fırsatları bulamadığını göstermektedir. İyi öğretmen tanımları genelde çok kişi tarafından kabul edilmiş yaygın inançlara dayanır.

Mesela:

1. İyi öğretmen sakindir, telaşlanmaz, sinirlenmez, soğuk kanlıdır, duygularını göstermez.
2. İyi öğretmen önyargılı ve yanlı değildir, öğrencilere eşit davranır.
3. İyi öğretmen gerçek duygularını denetler ve öğrencilere göstermez.
4. Etkili öğretmen her öğrenciye eşit davranır.
5. Öğretmenler birbirlerine destek olur kendi duyguları ve inançlarından etkilenmeden öğrencilere karşı cephe oluştururlar.
6. İyi öğretmen her şeyden önce tutarlıdır. Değişmez, unutulmaz, hata yapmaz coşkulu ve özgür bir eğitim ortamı oluşturur bu ortamı hep düzenli tutmayı başarır.
7. İyi öğretmen her sorunun cevabını bilir.

İşte bir öğretmen kendisini bu yaygın inanç modellerine göre değerlendirir ve kendisini başarısız kabul eder. Halbuki öğretmenler iyi ilişkiler kurduklarında rolden role geçmelerine sert davranmalarına, insanüstü ve erdemli kişiliklere bürünmelerine gerek yoktur. Aksi durumlarda en iyi öğretim tekniklerinin bile öğrencilere etki etmediği görülecektir. Sonucunda hep kendini farklı gösterme ikilem ve iç çatışma vardır. Öğrencinin gözünde de konuşması ve davranışı birbirine uyman öğretmenin hiçbir değeri yoktur.

ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

1. Açıklık: Her davranışta yapmacık değil doğal olma, maske takmama, dürüst olma.
2. Önemsenmek: Öğrenciye değer verme onu adam yerine koyma, oturup konuşma, ilgi göstererek öğrenciyi dinleme.
3. Birbirine ihtiyaç duymak: Öğrenci olmasa öğretmenin ne önemi var öğrenciye de öğretmen şarttır.
4. Birbirinden ayrı olmak: Gerekğinde herkesin konumunu ve yapacağı işi bilmesi ve saygıda sevgide kusur edilmemesi hissettirilmeyen ince bir çizginin korunması.
5. İhtiyaçlarını karşılıklı olarak giderebilmek: Anlaşma sağlama karşılıklı gereksinimleri giderme birbirini anlamaya çalışma olumlu cevaplar verme. Özelliklerini içerirse, iyi bir öğretmen-öğrenci ilişkisi kurulmuş demektir.

YENİ BİR MODEL KABUL EDİLEBİLİRLİK

Öğretmen-öğrenci ilişkilerinde, öğretmenlerin öğrencilerin davranışlarını kabul edip etmemeleri çok önemlidir. Kabul çizgisi değişkendir ve üç sebebi vardır;

1. Öğretmendeki değişiklikler,
2. Öğrencideki değişiklikler
3. Durum ve çevredeki değişiklikler,

Öğrenci davranışların kabul edilebilir ve edilemez davranışlar arasındaki ayrım, ilişkilerde ortaya çıkacak meselelerin, öğretmenler tarafından halledilmesine yardımcı olacaktır. Fakat burada öğretmen-öğrenci ilişkisinde ortaya çıkan sorun kime ait olduğunun çözülmesi gerekir. Öğretmenler kendilerini doğrudan ilgilendirmeyen, öğrencinin özel sorunları ile; doğrudan ilgilendiren sorunları ayırt etmelidir.

Çünkü öğretmen kendisine şu soruları sorabilir;

- Bu davranış benim üzerimde gerçek müşahhas bir etki yapmıyor mu?
- Olumsuz etkilendiğim için mi bu davranışı kabul edemiyorum?
- Yoksa yalnızca öğrencinin değişik davranmasını benim düşündüğüm şekilde hissetmesini istediğim için mi kabul edemiyorum?

Son soruya cevap evet ise sorun öğrencinindir; eğer bir önce ki cevap evet ise sorun öğretmendir. Bu sorunların belirlenmesi ve ayrılması somut etki ile belirlenir. Öğrencilerin okuldan kaynaklanan ya da kaynaklanmayan birçok sorunları da vardır ve bu sorunlarla baş etmeye çalışırlar. Çünkü, öğretme-öğrenme yalnız ilişkinin sorun-yok bölgesinde etkili olabilir. Öğrencinin sorunu Öğretme-öğrenme alanı (sorun yok) Öğretmenin sorunu. Yapmacık kabul davranışı çok yanlıştır. Yargılamakta çok tehlikelidir.

“İYİ ÖĞRETİM” NE DEMEKTİR?

İyi öğretim, öğrencide istendik ve kalıcı izli davranış değişiklikleri - düşünme, değerlendirme, muhakeme, sebep gösterme, iletişim, yaratıcılık, tutum, değer, kavrama ve psikomotor, becerilerdeki değişimler, meydana getirmektir.

İyi öğretim öğrencide öğrenmeye karşı isteklilik uyandıran bir etkinliktir.

ÖĞRENCİLERİN SORUNLARI OLDUĞUNDA ÖĞRETMENLER NE YAPABİLİR?

Birçok öğretmenin iki ortak şikayeti vardır; yardımcı olmakta yetersiz kalışları ve yardım için el uzattıklarında geri çevrilmeleri. Öğretmenler, sorun ortaya çıkınca, sorunları nasıl etkili bir biçimde tepki göstereceklerini bilemediklerinden yardımcı olamazlar. Öğretmen, öğrencinin davranışının kabul edilemez olduğu mesajını verir, onun değişmesini, sanki sorunu yokmuş gibi davranmasını ve sorunu ne olursa olsun onu bir kenara bırakmasını ister. Öğretmenin bu yaklaşım diline "Kabul etmeme dili" denir. Kabul Etmeme Dili = İletişimin On İki Engeli Bunlar öğrencinin öğrenmesini engelleyen sorunları çözmesinde gerekli olan iki yönlü iletişimi yavaşlatır, engeller ya da bütünüyle yok eder.

1. Emir vermek yönlendirmek,

- Bunu yap, şunu yap, böyle yapman gerekiyor. Bu iletiler öğrencilerin duygularının ihtiyaçlarının önemiz olduğunu anlatır. Öğrenciye gözdağı verir ve korku oluşturur. Bazen bu iletiler öğrencide olumsuz davranışlar meydana getirebilirler.

2. Uyarmak gözdağı vermek,

- "Bu son olsun, yoksa ben yapacağımı bilirim." Öğrencinin isteklerine ve tüm ihtiyaçlarına saygı gösterilmediğini anlatır.

3. Ahlak dersi vermek,

- "Bana doğruyu söyle niçin dersini yapmadın." Bu iletilerde dış otoritenin gücü ortaya konur.

4. Öğüt vermek, çözüm ve öneri getirmek,

- "Kendine hedefler koymalısın ondan sonra çalışmaya başlayabilirsin." Bu tür iletiler öğretmenin, öğrencilerin sorunlarını kendi kendilerine çözebilme yeteneği olmadığına inandığının kanıtıdır. Öneride bulunma öğretmenin öğrenciyi anlamadığının bir göstergesidir.

5. Öğretme, nutuk çekmek, mantıklı düşünceler önermek,

- "Çok az zamanın kaldığı halde sen hala oyun peşindesin." Öğretmen öğrenci ilişkisine sorun olmadığı zamanlarda öğretme, nutuk çekme öğrenciler tarafından kabul görünken, sorunlu dönemlerde kabul edilmez. Sorunu olan öğrenci öğrenmeye aşağılık duygusu, yetersizlik duygusu ile tepki gösterebilir.

6. Yargılamak, eleştirmek, suçlamak, aynı düşüncede olmamak,

"Sen hiçbir şeyi başaracak güçte değilsin, kafan hiç mi hiç çalışmıyor." Olumsuz değerlendirmeler çok tehlikelidir çocuğun benlik saygısının aşınmasına neden olur ve çocuk daha çok karşıt eleştiri ve olumsuz değerlendirme yapmaya başlar.

7. Ad takmak, alay etmek,

- "Kendini bebek zannediyorsun herhalde koca bebek." Öğrencilerin benlik imajı üzerinde olumsuz etki yapar. Öğrenciler bu tür iletilere ters cevaplar verirler.

8. Yorumlamak, analiz etmek, tanı koymak,

- "Bana göre sen gerçekleri görmezden geliyorsun hiç mantıklı düşünmüyorsun." Öğrencinin herhangi bir davranışının ne amaç için yaptığını öğretmen tarafından bilindiğini anlatan iletilerdir.

9. Övmek, aynı düşüncede olmak, olumlu değerlendirme yapmak,

- "Sen bir harikasin bunu da kendin halledebilecek güçtesin." Fazla övülen öğrenci övülmeye karşı bağımlılık oluşturur övülmediği bir zaman rahatsız olur. İyi olmayan bir öğrencinin övülmesi ters etki yapar çocuk hiç oralı olmaz. (Siz sanki böyle söyleyince ben böyle mi olacağım.)

10. Güven vermek, desteklemek, avutmak, duygularını paylaşmak,

- "Sana güveniyorum hem sınava girecek tek kişi sen değilsin herkes bu sıkıntıları yaşayacak." Güven vermenin çoğu sorunlu kişinin abarttığını gerçekleri anlamadığını olaylara uzak kaldığını bir bakıma (gerçek dışı) duygular taşıdığını hissettirir. Öğrenciler ayrıca duygularını değiştirmeye çalışan öğretmenlerden hoşlanmazlar.

11. Soru sormak, sınamak, sorguya çekmek, çapraz sorgulamak,

- "Yardım istemek için geç kalmadın mı?" Sorunu olduğu zaman öğrencide kuşku uyandırır. Öğrenciler soruların eksiklerinin bulunması için sorulduğunu zannederler.

12. Sözünden dönmek, oyalamak, alay etmek, şakacı davranmak, konuyu saptırmak.

- "Şimdi olmaz zamanı değil daha sonra yapabiliriz." Bu iletiler öğretmenin öğrenci ile ilgilenmediğini ona değer vermediğini ve dışladığını gösterir.

Üç Yaygın Yanlış Anlama

Etkili öğretmenlik konusunda tartışmalar üç temel sorunda yoğunlaşıyor;

1. Gerçekleri söylemenin, öğüt vermenin ve açıklamanın nesi yanlış? (Öğretmenin asıl vazifesi bu değil mi?)

- Her zaman gerçeklerle yüz yüze getirmek zararlı olabilir. Bunları öğrenmelisin hayatın gerçeği bunlardır gibi şeyler öğrenciyi rahatsız eder.

2. Övmek ve değerlendirmek neden engel olsun? (Övme iyi davranışları pekiştirir)

- Öğrenci kendisinden memnun değilse övmeyi kulak ardı eder yada öğretmenin onu anlamadığını düşünür. Birkaç öğrencinin övülmesi olumsuz etki meydana getirir. Fakat öğretmen öğrenci davranışlarına doğal ve ani tepki verir ise ve bu tepki öğretmen öğrenci ilişkisinde sorunsuz bölgede ise bir engel değildir faydalıdır.

3. Soru sormak neden etkisiz kabul ediliyor? (Çünkü bu öğretilerde en değerli yollardan)

Kişi iç dünyası ile ilgili soru sorulduğunda savunmaya çekilir. İstenmedik duyguların sorgulanması tehdit unsuru oluşturur. Soru kişiyi sadece bir yönde konuşmaya zorlar. Kişinin sorunu belki farklı olabilir.

KABUL DİLİ NEDEN GÜÇLÜDÜR?

“12 Engel” kabul etmeme dilidir, çünkü sorunu olan kişiye, değişmesi gerektiği, sorunlu olmanın kabul edilemeyeceğini ve sorunlu kişide bir sorun bulunduğunu iletir. Bir kişi, başka birini içtenlikle kabul eder ve iletebilirse, o kişide yardım etme yeteneği var demektir. Başkalarını oldukları gibi kabul etmek, ilişkileri kuvvetlendirmede önemli bir etkidir. Kabul, küçücük tohumları bile en güzel çiçeğe dönüştürebilecek verimli bir toprak gibidir. Burada asıl iş tohumdardır. Genç insan da kendi organizmasında bir gelişme yeteneği taşır. Kabul, gencin gizli gücünün ortaya çıkmasına imkan sağlar. Kabul, çocukları açar, onları, duygularını ve sorunlarını paylaşmak için yüreklendirir.

ETKİLİ BİÇİMDE YARDIMCI OLMANIN DÖRT FARKLI YOLU

1. Edilgen Dinleme (sessizlik): Öğrenciye gerçekten kabul edildiğini duyumsatan ve sizinle daha fazla paylaşması için yüreklendiren çok güçlü bir iletidir.

2. Kabul Ettiğini Gösteren Tepkiler: Dinlerken, özellikle duraklamalarda gerçekten dinlediğinizi göstermek için sözlü ya da sözcük belirtileri vermeye “kabul tepkileri” denir. “Hı-hı”, “evet”, “anlıyorum” gibi...

3. Kapı Aralayıcı İletiler Ne Yapılabilir?: Öğrenciler, bazen daha çok konuşmak, diren inme ve başlamak için bile ek yüreklendirme beklerler. Bu iletilere “kapı aralayıcılar” denir. “İlginç, devam etmek ister misin?” “Söylediklerin çok ilginç”, gibi

4. Etkin Dinlemenin Gereği: Daha fazla etkileşim ve dinleyen yalnız duyduğunu değil, aynı zamanda doğru olarak anladığını da gösterir. Kişinin tam olarak ne söylemek istediğini anlama beden dilini de kullanarak dinleme, dikkatini konuşana vererek dinleme. Bu nedenle usta dinleyici “etkin dinleme”yi daha yaygın kullanır.

ETKİN DİNLEME İÇİN NELER GEREKLİDİR?

1. Öğretmen, öğrencinin kendi sorunlarını çözebileceğine kesinlikle inanmalıdır.
2. Öğretmen, öğrencinin dile getirdiği duygu ve düşüncelerini, bir öğrencide olması gereken düşünceler saysa bile gerçekten kabul edilmelidir.
3. Öğretmen, duyguların genelde geçici ve anlık olduğunu bilmelidir.
4. Öğretmenler, öğrenciye sorunlarında yardımcı olmayı istemeli ve bunun için zaman ayırmalı.
5. Öğretmen, sorunu olan öğrenci ile birlikte olmalı ama kendi kimliğini korumalıdır.
6. Öğretmenler, öğrencilerin sorunlarını paylaşmak ve konuya başlamak için zorlanabileceklerini bilmelidir.
7. Öğretmenler, öğrencilerin sorunlarının gizliliğine saygı duymalıdır. Etkin Dinleme öğrenmeyi kolaylaştırmada, sorgulamayı, yüreklendirmede öğrencilerin düşünme, tartışma, soru sorma ve araştırmada kendilerini özgür hissedecekleri ortamı oluşturmada güçlü bir araçtır.

ETKİN DİNLEMEDE ZAMAN KAZANMA NEDENLERİ

1. Etkin dinleme öğrencilerin sorunları ile başa çıkabilmelerine ve onları çözümlemelerine yardım eder.
2. Etkin dinleme öğrencilerin duygularından korkmalarına ve duyguların kötü olmalarını anlamalarına yardım eder.
3. Etkin dinleme sorunu çözmesine yardımcı olur.
4. Etkin dinleme sorunu çözümleme ve çözme sorumluluğunu öğrencide bırakır.
5. Öğretmen kendilerini dinlerken düşünce, görüş ve duygularını ve kabul ettiğini görür, bu nedenle görüşlerini almaya hazır olurlar.
6. Etkin dinleme Öğrenci ile öğretmen arasında da yakın ve anlamlı bir ilişkinin kurulmasını sağlar.

ÖĞRENCİLER SORUN ÇIKARINCA ÖĞRETMENLER NE YAPABİLİR

Öğretmenler Sorun Kendilerindeyken Ne Yapabilir? Sorunun kendilerinin olduğunu anlatan ip uçları kırgınlık, can sıkıntısı, dikkatin dağılması, yılgınlık, küskünlük, sinirlilik. Öğrencilerin çekilmez davranışları öğretmenlerin davranış penceresinin “kabul etmeme” alanındadır.

ÖĞRENCİLER SORUN ÇIKARINCA ÖĞRETMENLER NE YAPABİLİR

Öğretmen çocuğun kabul edilmez davranışını değiştirmeye çalışırken etkisini üç değişkene yönlendirmelidir:

1. Öğrencinin davranışına
2. Çevreye
3. Kendi davranışına

Tipik etkisiz yüzleşmenin sonuçları: Öğretmenlerin gönderdikleri yüzleşme iletilerinin hemen hemen %15’inin öğrenci üzerinde aşağıdaki etkileri doğurduğu görülür:

1. Değişmeye karşı direnmeye neden olur.
2. Öğretmenin kendini aptal ve yetersiz sandığını düşünmesine neden olur.
3. Kendisini suçlu duyumsatır, utandırır.
4. Benlik saygısını azaltır.
5. Savunmaya iter.

Öğretmenlerin öğrencilerle yüzleşirken gönderdikleri iletiler üç ana başlıkta toplanır.

1. Çözüm iletileri
2. Bastırıcı iletiler
3. Dolaylı iletiler

Çözüm İletileri Neden Yararsızdır?

Çözüm iletileri öğrencilere tam olarak davranışlarını nasıl değiştireceklerini, ne yapmaları gerektiğini, ne yaparlarsa daha iyi olacağını ya da ne yapabileceklerini gösterir.

Çözüm İletilerinin beş değişik türü vardır.

1. Emir vermek, yönlendirmek; “Çikleti hemen ağzından çıkar at”.
2. Uyarmak göz dağı vermek. “Eğer bunları yapmazsanız.”
3. Ahlak dersi vermek; “4. Sınıf öğrencisi doğruyu yanlıştan ayırabilmeli.”
4. Öğretimi mantıklı yürütmek. “Kitaplar karalanmak için değil okumak içindir.”
5. Öğüt vermek, çözüm getirmek; “Yerinde olsam çalışmaya başlardım”

Çoğu öğretmen çözüm iletilerini, kendi gereksinmelerini kısa yoldan elde etmek için kullanırlar. Yanlış olan, işe yaramaması ve yaradığı zaman bile taşıdığı gizli iletiler neden ile öğrenciyi küstürüp uzaklaştırmasıdır. Çözüm iletileri öğrencilerinin öğretmenlerine aynen karşılık verme tehlikesini taşırlar. En iyi olasılık ise öğretmenin pasifize olmasıdır.

BEN-İLETİLİ CÜMLELER NASIL KURULUR?

Öğrenciler üzerinde etkili olabilmesi için ben-iletileri üç ögeyi taşımaktadır.

1-Sorun oluşturan davranışın tanımlarını içermelidir: Öğretmenin, kendisi ile neden yüzleştiğini kestirmek zorunda kalmamalıdır. Öğrenci iyi bir ben-iletisi yorum içermeyen haber gibidir. "Kabadayılık ettiğin zaman..." Yargılama ile başlayan ben-iletilerine "kılık değiştirmiş sen-iletileri" denir. İyi bir ben-iletisinde zaman belirten bir bağlaç vardır. Öğrenciye sorun teşkil eden davranışın zamanını belirtmek çok önemlidir. Öğretmen, öğrenciye değil onun belli bir davranışına kızmıştır.

2-Öğrencinin kabul edilmeyen davranışını öğretmen üzerindeki kesin gerçek, somut etkisinin ona söylenmesidir. "Senin uzun saçlarını görmeye dayanamıyorum" somut etki açıkça söylenmiş ise ben iletisi başarısız olur. Ben-iletilerini kullanmaya başlayan öğretmenlerin yapacakları ilk iş kabul edilmez öğrenci davranışlarını iki grup içinde sınıflandırmak olmalıdır. Somut etkisi olanlar ve olmayanlar.

3-Duyguların dile getirilmesi: Ben-iletisi, davranış, etki ve duygu zincirinden oluşur. Ben-iletisinden nasıl dönülür? Vites nasıl değiştirilir. Ben-iletileri, sen-iletilerine göre öğrencileri daha az savunmaya iter. Fakat her şeye rağmen iyi bir ben-iletisinden bile öğrenci incinebilir. Öğretmen bunu fark edince hemen, yüzleşmeden etkin dinlemeye geçmelidir. Bu bir tür vites değiştirmedir.

Etkili ben-iletileri neler yapar: Ben-iletileri, düşüncesiz kimseleri düşünceye yöneltir. Öğretmenlerin ben diliyle konuşmaları, öğrencilere insanlar arası etkili iletişimi öğretir. Çünkü onlar öğretmenlerini kendilerine model olarak alırlar.

Bastırcı İletiler Neden Yararsızdır?

Bunlar öğrenciyi küçümser kişiliğini sorgular, benlik imajını zedeler.

Bunları 6 grupta toplayabiliriz.

- 1.Yargılamak, eleştirmek, suçlamak, aynı düşünceyi paylaşmamak.
2. Ad takmak, alay etmek.
- 3.Yorumlamak, çözümlemek, tanı koymak.
- 4.Övmek aynı düşünceyi paylaşma, olumlu değerlendirme yapmak.
- 5.Güven vermek, desteklemek, duygularını paylaşmak.
6. Sınamak, sorguya çekmek.

Bastırcı iletiler, öğrenciler tarafından ya önemsenmez ya da yetersizlik duygularını pekiştirir. Kendine güvenen öğrenciler genelde bunlara gülüp geçerler. Fakat birçok öğrencinin özgüvenini ve saygınlığını yitirmesine neden olur. Kimse yanlışının gösterilmesinden hoşlanmaz ve değiştirilmek istemez.

Dolaylı İletiler Neden Yararsızdır? Bunlar alay etmeği, iğnelemeyi, takılmayı, utandırmayı içerir. Bunlar, çok gizli olduklarından ya anlaşılmazlar ya da öğretmenlerin sinsi davranışları olarak nitelendirirler.

Sen-iletileri'ne Karşı Ben-iletileri: Sen iletiler öğrenciyi olumsuz yargılayan, ben-iletileri ise öğretmenin sorun karşısındaki duygularını dile getiren ilişkilerdir. Öğrenciler sen-iletileri ile hemen her zaman kötü olduklarını algırlar.

1- Ben-iletilerini gönderen öğretmen, kendi duygularının bilincinde olmak için önce kendini dinleme ve duygularını tüm açıklığıyla öğrencileriyle paylaşma yükümlülüğü taşır.

2- Ben-iletileri, davranışın yükümlülüğünü öğrencide bırakır.

Üç önemli ölçütü vardır:

- Öğrencilerinin davranışını değiştirme ihtimali yüksektir.
- Öğrenci ile ilgili çok az olumsuz değerlendirme içerir.
- İletişimi zedelemes.

SINIFTA ZAMANI VERİMLİ KULLANMA

Sorunsuz ortamlarda üç tür işe yarar ve kullanılabilir zaman vardır:

- Sayısız uyarı ile baş edilebilme zamanı (rahatsız edicilerin kaldırılması)
- Bireysel zaman (sessizlik köşeleri, bireysel çalışma köşeleri, ses geçirmeyen kulaklıklar)
- En uygun zaman (öğrencinin sorunsuz ilgi beklediği zaman Öğretmenlerin öğretebildiği öğrencilerin öğrenebildiği, her birinin "insan" olabildiği zamanlardır, dersler her iki taraf için daha zevkli olacaktır.

SINIFTA TARTIŞMA

Ben-iletilerinin etkisiz olduğu, sınıf ortamını değiştirmenin işe yaramadığı durumlar iki nedene bağlanabilir: Ya çocuğu kabul edilemez davranışa yönelten dürtü çok güçlüdür ya da öğretmeni ile iyi ilişkiler içinde olmadığı için onun ihtiyaçlarını umursamaz. Sonuç olarak, pek çok sınıfta öğretmen ve öğrenciler zaman zaman ihtiyaç çatışması yaşayabilirler. Çatışmaların sıklığı o ilişkinin doyurucu olmadığı ve sağlıklı olduğu anlamına gelmez önemli olan çözülmemiş çatışmanın sayısı ve çatışmaların çözümünde kullanılan yöntemlerdir.

ÖĞRETMENLER ÇATIŞMALARI NASIL ÇÖZERLER?

Öğretmenler çatışmaların çözümüne genellikle kazanmak kaybetmek olarak bakarlar. Öğrencileri doğal düşmanları olarak görürler. Önemli olan hoşgörü ve dostlukla yaklaşmak ve iletişimdir. Ayrıca davranış değişikliğinin bir anda olmasını beklemekte hatadır.

Bir çatışmanın varlığı için iki taraf gerektiğinden, çatışma tek olarak ne öğretmene ne de öğrenciye aittir. Dolayısıyla her iki tarafında sorunu vardır. Eğer bir tarafın gereksinimi çok güçlü ise, öbür tarafın ben iletisinin etkisi çok az olur.

Birinci tür otorite uzmanlığa deneyime dayanır. Bu tür öğretmenler bunu öğretmenliklerinin ayrılmaz bir parçası olarak görür. Bu otorite sınıfta hiç sorun oluşturmaz.

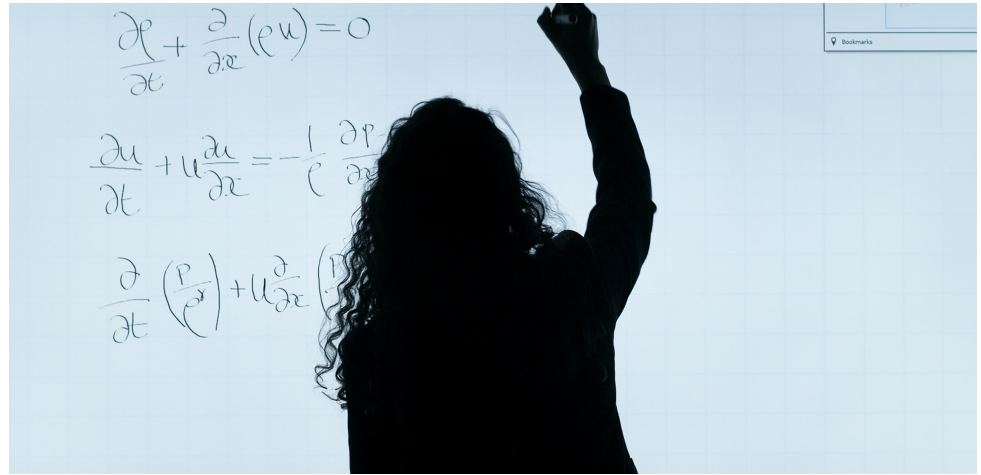
İkinci tür otorite ise öğretmenin öğrenciyi ödüllendirme ve cezalandırma gücünden doğar. Bu güç öğrencilerin bağımlılığından gelir. Ayrıca şu bir gerçektir ki öğrenciler büyüyüp geliştiklerinde ve öğretmenlerin bağımlılıkları azaldıkça öğretmenlerin onlar üzerindeki ödül ve ceza güçleri de azalır. Öğretmen güç gösterdikçe isyanda artacaktır. **İkinci otorite** çoğunlukla öğrenciyi ezer, benlik imajını zedeler, kendine olan güvenini azaltır. Bu durumlarda isyan etme, meydan okuma, karşı koyma, yalan söyleme, duyguları saklama, sinsice davranma, başkalarını suçlama, dedikodu yapma, hile yapma, patronluk taslama, yenilgiden nefret etme, işbirliği yapma, boyun eğme, rol yapma, yağcılık yapma, hayal kurma, geri çekilme ve yeni şeyler denemekten kaçma gibi davranışlar gözlenir.

“Öğretmenin gücü, kurbanlarına güç verir. Kendi karşıtlarını çoğaltır, kendi yok oluşunu hızlandırır.”

Daha doğru, daha mantıklı ve daha etkili bir yöntemdir. Çıkarlar çatıştığında, her iki taraf için kabul edilebilecek ve hiçbirinin kaybetmeden kazanacağı bir çözüm üretme yöntemidir. Burada en önemli soru, en iyi çözümü kimin getireceği değil, her iki tarafında kabul edebileceği bir çözümün nasıl bulunabileceğidir. Yarışmayı değil işbirliğini ve sorunların en iyi nasıl çözülebileceğini öğretir. Başka bir üstünlüğü ise çözümlerin tarafların dışında hiç kimse tarafından kabul edilmek zorunda olmamasıdır. Ayrıca bireylerin yaratıcılığını ortaya çıkarır, kendilerine özgü sorunlarına yine kendilerine özgü yapıcı çözümler bulmada onları özgür kılar. Temelde bir sorun çözme yöntemidir.

Öğretmenlerin önce etkin dinleme konusunda yetkinleşmeleri gerekir. Aksi takdirde verim alınamaz.

Öğrencilere suçlayıcı utandırıcı ve aşağılayıcı sen iletileri yerine öğretmen kendi gereksinimlerini açıkça, dostça ve dürüstçe ifade eden ben iletilerini göndermelidir. Aksi takdirde öğretmene olan güven en baştan yıkılmış olur. Öğretmenlerin öğrencilerin tümü ile yepyeni bir çatışma çözme yöntemi deneyeceklerine inanmaları gerekir.

1. Sorunu tanımlama
2. Olası çözümler üretme
3. Çözümleri değerlendirme
- 4.En iyi çözümün hangisi olduğuna karar verme
- 5.Bu kararın nasıl uygulanacağını belirleme
6. Çözümün başarısını değerlendirme

Sorunu arttırmadan, çatışmayı had safhaya çıkarmadan yapılır. Örneğin “peki..... sorununuz var sizce çözüm ne olmalı.” Gibi bir ileti bu yöntem için en uygun olanıdır.

- Kuskünlük ve kızgınlık oluşturmaz
- Kimseyi yargılamadan direk çözüm önerisinin ne olacağını düşünmeye başlamak ve beraberinde güdüleme ile çözümün uygulanmasını sağlar.
- Birlik ve beraberliği, kolektifliği artırır.
- Bir diğerine düşünceyi kabul ettirme (satış) ortadan kalkar.
- Güç yada otorite gerektirmez.
- Öğrenci öğretmeni, öğretmende öğrenciyi sever.
- Gerçek sorunun bulunmasında yardımcı eder.
- Öğrencileri daha sorumlu ve dolgun yapar.

1. Ara sıra ufak tefek disiplin olaylarını şakaya dönüştürün.
2. Eğlenceli durumlarda sınıfla birlikte gülerseniz sınıfı kontrol edemez hale gelmekten korkmayınız.
3. Öğrencinin hiç bir soru sormaksızın itaatkar davranmasının arzu edilir bir şey olmadığını biliniz.
4. Bir öğrenciyi uyarmanız gerekiyorsa bunu herkesin önünde yapmayınız.
5. Disiplin sağlamanın birçok öğretmenin iddia ettiği kadar önemli bir sorun olmadığını unutmayınız.
6. Bazen öğretmenlerin tutumu yüzünden de öğrencilerin disiplin kurallarına uymadıklarını aklınızdan çıkarmayınız.
7. Öğrencilerinizde kendi kendini disipline edebilme alışkanlığı geliştirmeye çalışınız. Kötü bir davranışın her şeyden önce kendi kişiliğine karşı bir saygısızlık olduğunu belirtiniz.
8. Unutmayınız ki öğretmenin sınıfta disiplin sağlamak için çok sert olması gerekmez.
9. Suçluyu bulamadığınız zaman tüm sınıfı cezalandırmaktan kaçınınız.
10. Disiplin problemlerine mani olmak, bir kere olduktan sonra onu düzeltmek için uğraşmaktan daha kolaydır.
11. Disiplin problemi sizi aşmadıkça başkalarına duyurmayınız.
12. Derhal önlem alınması gereken durumlarda ya da sınıfta ders yapmanız imkansızlaştığı hallerde idareye haber veriniz.
13. Sınıfta disiplini bozan bir davranış oluştuğunda tepkide bulunmadan önce biraz düşününüz.

SINIFTA 5 ZOR KİŞİLİK VE ONLARLA BAŞEDEBİLME

• GEVEZELER

Gözlemci olduğum bir sınıfta öğretmen grup etkinliklerinden önce bir noktayı açıklıyor; tam bu anda bir öğrenci diğerine dönüp fısıldamaya başlıyor.

Öğretmen: "Ayşe ve Fatma, Dersi anlatmaya çalışıyorum!"

Ayşe: "Ama ben konuşmuyordum!"

Öğretmen: "Ayşe, seni Fatma ile konuşurken gördüm. Ben ders anlatırken konuşma. Dikkatini buraya ver."

Ayşe: "Hocam yapmayın. Fatma sadece bana çalışmayla ilgili bir soru sordu!"

Öğretmen: "Beni dinle— Kimin ne söylediği beni ilgilendirmez.

(Öğretmen doğal olarak sinirlenmiştir; özellikle Ayşe'nin ses tonundan ve el kol hareketlerinden dolayı.)

Ayşe: "Ama, Fatma"

Öğretmen: "Ayşe!" Bu yüksek ses tonunu şöyle bir ifade izler: "Bir kelime daha söylersen..." ya da azarlayıcı bir tonda "... bıktım usandım". Her iki durumda da zarar verici bir yan vardır.

İZLENECEK STRATEJİLER

Olumlu bir yönlendirmede ya da anımsatmada bulunun ve ardından teşekkür edin.

İstemediğiniz davranışa değil istediğinize odaklanın; Örneğin "Karşıma" demek yerine "Teker Teker" ya da "Görgü kurallarımızı hatırlayalım" gibi. Yönlendirmeleri kısa tutun; sorun üzerinde çok fazla durmaktan kaçının.

Buna ek olarak, davranış hedefimize daha uygun bir mesaj verdiğinden dolayı düzeltme yaparken bile "lütfen"e ek olarak kimi zaman "teşekkürler" sözcüğünü kullanmanın daha etkili olduğunu unutmayın.

Ses tonunuzu ve beden dilinizi seçin.

Öğrenciler tarafından nasıl duyulduğumuz büyük ölçüde bizim sözsüz davranış biçimlerimize bağlıdır. "Sessiz adımlarla lütfen.. Teşekkürler" ifadesini alaycı bir ses tonuyla ve parmağınızı öğrencilere doğru sallayarak söyleme olumlu sözcüklerin hepsini bir çırpıda yok eder. Ses tonunuzu, bakışınızı, öğrenciye yakınlığınızı ve beden dilinizi sürekli kontrol altında tutun.

Stratejik aralar vermeyi deneyin.

Öğretmenler dikkati çekmek ya da korumak istediklerinde duraklamaların bilinçli kullanımı yardımcı olabilir. Gerekli talimatı vermeden önce kullanılan bir ara öğrencilerin size bakmasını, sizi dinlemesini ve hemen ardından yanıt vermesini sağlayabilir. Öğretmen odanın diğer köşesinde konuşan iki öğrenciye seslendiğinde "Ayşe, Fatma ne yapıyorsunuz?" büyük olasılıkla onlar yalnızca kendi adlarının söylendiğini duyacaklar, sorunun ne olduğunu anlamayacaklardır bile. Önce öğrencilerin adlarıyla (daha otoriter bir tonda) başlayıp bir ara verdikten sonra yönlendirmeyle devam etmek daha iyi fikirdir.

Nasıl yönlendireceğinizi bilerek dikkati asıl konunun üzerinde tutun.

Konuşan öğrencilerden önlerine dönüp konuştuğunuz sürece dinlemelerini isteyerek dikkatimizi birincil davranış sorununa (bizim öğretme ve diğerlerinin öğrenme haklarını öncelikle etkileyen davranış biçimi) vermiş oluruz. Öğrenciler tartışır ya da surat asarlarsa bu davranış sırası gelmeden konuşma sorununa yönelik olmaz. Yeniden yönlendirme, ikincil konulara dikkatimizi vermek yerine kurallara, haklara veya verilen talimatlara odaklanma şeklidir. Öğrencilerin görüşlerine bir parça katılıp (öğrencilerin duygularına değer verip) sonra çabucak asıl konuya dönerek bunu yapabilirsiniz.

UYGULAMALI STRATEJİLER

Öğretmen ödevi açıklarken Ayşe ve Fatma özel olarak konuşup diğerlerini rahatsız ediyorlar. Öğretmen konuşmayı keser. Kimi zaman bilinçli olarak yapılan bir duraklamanın tek başına öğrencilerin dikkatini çekmeye yettiğinin farkındadır — ama bu sefer işe yaramaz. Bu yüzden o kızlardan önlerine dönüp dinlemelerini ister: "Fatma. . . , Ayşe. . . , lütfen önünüze dönüp dinleyin, teşekkürler." Ayşe darılmış bir şekilde "ama biz sadece ödev hakkında konuşuyorduk" der. Bu noktada öğretmen söylenen şeyin doğru olup olmadığıyla ilgilenmez. Konuyu başka bir yöne çevirir:

"Ders hakkında konuşuyor olabilirsiniz ama önünüze dönüp dinlemenizi istiyorum, teşekkürler. Bu anlattıklarımızı bilmeniz gerekiyor." Ayşe'nin kırgınlığı ya da küslüğü sürerken (ama sesini çıkarmadan) öğretmen dikkatinizi sınıfın geri kalanına verir ve konuşmasına kaldığı yerden devam eder.

• YAPIŞKANLAR

Bir sonraki tiptememizde küçük sınıflardan birindeki kompozisyon dersinde öğrencilerin başındayız. Halid sınıfın diğer yanından seslenir.

Halid: "Öğretmenim, öğretmenim, bakar mısınız?"

Öğretmen: "Bir dakika Halid."

Halid: "Ama öğretmenim bundan sonra ne yapacağımızı bilmiyorum!"

Öğretmen: "Dinle, aynı anda hem orada hem burada olamam değil mi?"

Halid: (ağlamaklı bir tonda) "Ama öğretmenim. . ."

Öğretmen: "Tamam, tamam!" Öğretmen, onun her çağırışında kendisine yardımcı olmaya gideceği gibi asılsız bir düşünceyi kuvvetlendirerek ona yardımcı olmaya gider.

İZLENECEK STRATEJİLER

Bilinçli olarak duymamazlıktan gelmeyle başlayın.

Bilinçli olarak duymamazlıktan gelme, belirli davranışları göz ardı etmek ve dikkatleri dersin akışı üzerinde tutmak ya da olumlu davranışları fark etmek ve desteklemek amacıyla öğretmenlerin bilinçli olarak aldıkları bir karardır. Öğrenciler kısa zamanda 'kurallara uyup parmak kaldıran ve bekleyen' öğrencileri öğretmenlerin dinlediklerini anlayacaklar ve kurallara uymaya çalışacaklardır.

Öğrencilere seçenekler sunun.

Verilen ödev öğrenciye özel değilse "bana sormadan önce çevrendeki üç arkadaşına sor" türünde bir yöntem oturabilirsiniz. Öğrencileri izlenmesi gereken işlemler konusunda birbirlerine yardımcı olmaya, masalarında sessizce bilgi alışverişinde bulunmaya ve ancak son çare olarak sizin yardımınızı istemeye teşvik edin.

UYGULAMALI STRATEJİLER

Birinci sınıflardaki bir sanat etkinliği sırasında öğrencilerin arasında dolaşıp kilden yaptıkları şekiller hakkında konuşuyorum. Sıraların birinde bir öğrenciyle konuşurken diğer yanındaki birisi elbisemi çekiştirme başlıyor: "Öğretmenim, şuna bakın, yaptığımı bakın!" Bakabilirim ya da çekilmesini söyleyebilirim ama bunun yerine bilinçli olarak duymamazlıktan geliyorum. En sonunda pes ediyor, parmağını kaldırıp bekliyor. Böyle yapmamış olsaydı elimi kaldırıp "bekliyoruz" anlamına gelen bir işaret yapar ve dikkatimi daha önce konuşmakta olduğum öğrenciye tekrar verirdim. Her iki durumda da ilk öğrenciyle işimi bitirip diğerine döndüğümde hala sessizce beklediğini görürsem çalışmasını görmeye can atar bir şekilde yanına giderim.

• BOYKOTÇULAR

(Sınıftakilerin tümü harita çizme projeleri üzerinde harıl harıl çalışıyorlar, Hasan dışında. O, morali bozuk bir şekilde havaya bakıyor. Öğretmeni onun bu çalışmayı yapabileceğini çok iyi biliyor. Öğretmeni deli eden asıl sorun da bu.

Öğretmen: "Hasan, niçin çalışmıyorsun?"

Hasan: (iç çekerek) "Bilmiyorum"

Öğretmen: "Ödevle ilgili bir sorunun mu var?"

Hasan: "Eveet . . . coğrafya sıkıcı geliyor."

Öğretmen: "Sıkıcı öyle mi? Bak işte bu çok kötü. Ne yazık ki orada oturup haritayı tamamlayıncaya kadar canının sıkılmasına katlanman gerekiyor. . . . Bunu tamamlamanın ne kadar süreceği beni hiç mi hiç ilgilendirmiyor!"

Bu süre boyunca Hasan önüne kapanıyor ve tartışma sürüp gidiyor.

İZLENECEK STRATEJİLER

Öğrencilere sonuçlarıyla birlikte seçenekler sunun.

Öğrenciler ödevleri ağırdan alıyor ya da yapmıyorlarsa onları doğrudan bir seçeneğe ya da sonuca yönlendirin. "Ödevini şimdi yapmazsan onu ders dışındaki boş zamanlarında yapman gerekecektir" demek, özellikle boş zamanını satranç, kişisel çalışmaları ya da bilgisayar oyunları ile geçiriyorsa işe yarayacaktır. Kullandığınız dil, öğrencilere davranışlarının kendi sorumlulukları altında olduğu ve nasıl davrandıkları konusunda denetime sahip oldukları mesajını verecektir.

Çalışmaya yeniden dönmesi için süre verin.

Çalışmaya yeniden dönmesi için verilen süre, öğretmenin düzeltici yönlendirmesine yanıt vermesi için öğrenciye verdiği süredir. Öğrenciye bir yol önerdikten ya da bir anımsatma yaptıktan sonra öğretmen sakin bir şekilde sınıfta göz gezdirebilir ya da başka bir öğrenciyle uğraşmak için dönebilir. Böyle yapmakla öğrencinin yönlendirildiği şekilde davranacağını beklediği mesajını iletir. Bu, öğrencilerin isteklere uyarken incinmemelerini sağlarken öğretmenlerin de gereksiz, uzun tartışmalara girmelerini önler.

İlişkiyi yeniden kurun

Bir düzeltme yaptıktan ve öğrenci de buna uyduktan sonra (gönülsüzce de olsa) ders sırasında daha sonra yanına gidip ilişkinizi yeniden kurmak önemlidir. Bunu olumlu bir kaç sözcük fısıldayarak ("Böyle çalıştığını görmek çok güzel...") ya da sadece gülümseyip başınızı onaylayarak bile yapabilirsiniz. Bu, çocuğa ilişkinizin hala sorunsuz olduğu (düzeltmeyi bir kenara koyarsak) ve onun sizin gözünüzde hala iyi bir yere sahip olduğu izlenimini verir. Kısa bir teşekkür ya da onay "Çabalarınızı fark ediyorum" anlamına gelir ve arada herhangi bir kırgınlığın olmadığı mesajını da verir.

UYGULAMALI STRATEJİLER

Hasan ve öğretmeni arasında geçen konuşmaya yeniden dönelim.

Öğretmen: "Hasan. . . Ödevini şimdi yapmazsan bunu teneffüste yapmak zorunda kalacaksın."

Hasan: "Ama bu hiç adil değil." Kollarını kavuşturur ve somurtur.

Öğretmen: "Belki öyle ama bu senin seçimin."

Öğretmen yürür ve Hasan'a işe yeniden dönebilmesi için zaman verir. Öğretmenin kendisine bakmadığından emin olduktan bir kaç dakika sonra gönülsüzce de olsa Hasan çalışmasına devam eder (aslında öğretmeni onu yan gözüyle izleyebiliyordur). Teneffüs zili çaldıktan sonra öğretmeni onunla yeniden konuşur.

Öğretmen: "Doğru kararı verdiğine sevindim Hasan." O oynamaya giderken öğretmeni de aferin anlamında koluna hafifçe vurur.

• TARTIŞMACILAR

Her okulda öğretmenlerine kafa tutan, karşılık veren ve hiçbir sözün altında kalmak isteyen öğrenciler olur. Bu tür kişilerin niçin suçsuz oldukları, yapılanın niçin adil olmadığı, öğretmenlerin niçin onlara taktıkları konusunda on ayrı neden ve açıklama sıralayabilirler. Asıl şaşırtıcı olan öğretmen ve öğrenci arasındaki tartışmaların çoğunun aşağıdaki son sınıf örneğinde olduğu gibi ufak tefek, önemsiz konularla başlamasıdır.

Öğretmen: "Mert, niçin masanda değilsin?"

Mert: "Sadece Kerim'den bir cetvel istiyordum!"

Öğretmen: "Bana bak, sakın yalan söylemeye kalkma. Cetvel istemiyordun. Seni gördüm. (Öğretmen Mert'in suratında 'seni kandırıyorum' anlamına gelen sırtıtmayı gördüğü için daha da sinirlenir.) Bu davranışından bıktıp usandım!"

Mert: "Bu arada cetvel isteyip istemediğimi nereden biliyorsunuz? Kerim'e sorabilirsiniz." (Öfkeli bir şekilde kollarını kavuşturur. Tüm sınıf onu izliyordur.)

Öğretmen: "Çok akıllı olduğunu sanıyorsun değil mi? Bak sana ne diyeceğim. . ." Bu noktada, Mert ağır kanlı ve kızgın bir şekilde sandalyesine yaslanırken ufak bir söylev başlar. Önceki atışmalardan canı sıkılan öğretmen Mert'in suratında tehditkar bir ifadeyle sandalyeye yaslanışını göze batan bir terbiyesizlik olarak yorumlar. Tartışmayı sürdürüp öğrenciye meydan okur.

Öğretmen: "Sen ne yaptığını sanıyorsun, ha?"

İZLENECEK STRATEJİLER

- Birincil davranışı ikincil davranıştan ayırt edin.

Mert'in öğretmenleri onu sorunlu bir çocuk olarak anlatırken düşündükleri ikincil davranışlarının toplamı (ondan daha öncelikli olan birincil davranışlardan ağırlığı duygusal olarak daha fazla olduğundan). Öğretmenin sorusuna verilen "Evet" yanıtı bile hem kulağı hem gözü rahatsız edebilir. Konuşma tonlarını, biçimlerini ya da sözcüklerini suçlamak istersek öğrencilerin ikincil davranışlarına fazla tepki göstermemiz ya da onlara odaklanmamız kaçınılmazdır. En azından şimdilik birincil davranışlara odaklanın.

- Gereksiz tartışmalardan kaçının.

Kavgacı bir öğrenciyi doğrudan kontrol edemesek de kavgalarla nasıl baş edebileceğimizi kontrol edebiliriz. Tepki gösteren ya da savunmaya geçen düzeltmeler, özellikle beden dili biraz saldırgansa, tartışmayı uzatır ve dikkatimizi özgün konudan uzaklaştırır. Öğrenciler tartışmalarını hiçbir zaman uysal olmayan yaşitlarının önünde sürdürebilirler. Kendinize güvenli ama nazik olun, öğrenciyi asıl konuya yeniden yönlendirin ve tartışarak, kavgaya ederek ya da düşmanca taktiklerle ikincil davranışlara esir olmayın.

- Dersten sonra karşılıklı görüşmeler planlayın.

Tartışan birinin ikincil davranışlarını o an için görmemezlikten gelme sizin avantajınıza olsa da bu konuda bir şey yapmamanız gerektiği anlamına gelmez (özellikle öğrenci bu tür davranışları alışkanlık haline getirmişse). Dersten sonra karşılıklı görüşme planlayıp öğrenciye ikincil davranışının nasıl gözüktüğünü ya da anlaşıldığını ve karşılıklı haklarımızı nasıl etkilediğini anlatabilir (hatta gösterebilirsiniz).

• SOMURTKANLAR

Melisa çok sevilen, parlak bir öğrenci. Ödevlerini yapması konusunda bir sorunu olmasa da öğretmeni onun davranış sorunları olduğundan yakınıyor. O sınıfla yaptığı ilk dersimde Melisa'nın ders sırasında sürekli gezindiğini ve diğer öğrencilerle sohbet ettiğini fark ettim. Bilinçli olarak bir süre bunu görmezden geldim ama sonraları onu kendi masasına dönmesi konusunda uyardım. Gözleri tavana bakarak, ıslık gibi bir sesle "Sadece Kağan'dan silgi alıyordum" dedi. Bu sırada çıkardığı "cık cık" sesleri ve başka yöne çevirdiği gözleriyle somurtkan karşılığı tamamlanır (en sık görülen ikincil davranış). Hemen hemen onu her düzeltişimde, basit anımsatmalar bile olsa, bu durum tekrar ederdi. Sınıfta bu tür davranışların çoğunu yönlendirip gerginliği azaltmaya çalıştım ama en sonunda başka bir şeyler yapılması gerektiğine karar verdim.

İZLENECEK STRATEJİLER

- Gerekliyse okuldan sonra bir sohbet ayarlayın.

Bu tür kısa konuşmalar (etik açıdan kapı açık olarak) öğrencilerin davranışları açısından ders sırasında neler olduğunu aydınlatmanızı sağlamak için çok uygundur. Öğrencilere, alışkanlık haline gelmiş ikincil davranışlarının sınıf hakları ve sorumluluklarına göre kabul edilemez olduğunu anlatmamız çok önemlidir. Bu tür sohbetlerin yılın başlarında yapılmaya başlaması ikna edici olması bakımından oldukça etkili olur. Böylece öğrenciler öğretmenin her zaman belirli davranışları dersten sonra takip edeceği mesajını almış olurlar.

- Davetinizin zamanlamasını iyi yapın.

Öğretmenler öğrencileriyle dersten sonra konuşmak isterse teneffüs zili çalmadan hemen önce kalmalarını istemek daha iyi olabilir. Böylece, "Niçin?", "Neden Ben?" ya da "Ne Yaptım?" gibi gereksiz tartışmaları önlemiş olursunuz.

- Olumlu mesajlar vermeye çalışın.

İkazlarımızın, düzeltmelerimizin ve gerilmiş ilişkilerin onarımının süren bir ilişki sayesinde mümkün olabileceğini unutmayalım. Olumlu bir ses tonuyla ve arkadaşça konuşun, parmağınızı sallamak gibi tehdit edici beden dilinden kaçının. Söylev çekmektense karşılıklı konuşmak daha iyidir.

- Sorunlu davranışı yansıtmayı önerin.

Birçok öğrenci ikincil davranışının nasıl gözüküğünün farkında değildir. Onlar olayları bizim gözlerimizle göremezler. Öğretmenler çoğu zaman bu tür davranışları kaba ve otoritelerini sarsıcı bir davranış olarak görürler. Bizim değer yargılarımıza göre kaba olan şey aslında zayıf sosyal beceriler, kötü alışkanlıklar, öğrencinin dikkat çekme isteği ya da sınıf ortamında gücünü gösterme arayışından ibarettir.

Davranışlarında neler gördüğümüzü yansıtır duygularımızı açıklayabilirsek ve saygı ya da adil muamele görmeleri için onları sınıf kurallarına uymaya davet edersek en azından kabalıktan ne anladığımızı ve böyle davranışların ilişkileri nasıl zedelediğini açıklamış oluruz.

UYGULAMALI STRATEJİLER

Teneffüs zilinden hemen önce Melisa'ya dersten sonra birkaç dakika kalmasını söyledim. İncinmiş bir tonda "Niçin?" diye sordu. Bunu duymazdan gelip sınıfı dışarı çıkardım. Sınıf dışarı çıkarken Melisa ellerini kavuşturup duvara yaslandı. Melisa'ya biraz önce derste bir sorun olup olmadığını sordum.

Melisa: (gözleri yere bakarak bastırmaya çalıştığı bir somurtkanlıkla) "Hayır."

Öğretmen: "Dersten sonra kalmanı istediğim için belki de kızsın ya da moralin bozuk, öyle mi?"

Melisa: "Evet. Kötü ne yaptım?"

Öğretmen: "Masanı dönmeyi söylediğim zamanı hatırlıyor musun? Ne yaptığını ve ne söylediğini anımsıyor musun?" Bu noktada Melisa önemsiz bir bakış fırlattı.

Öğretmen: "Ne dediğini sana göstermemi ister misin?"

Melisa: "Efendim?"

Öğretmen: "Dur sana göstereyim."

Bu noktada onun sabahki duruşunu, el kol hareketlerini ve ses tonunu başını sallayışıyla ve kaba bakışıyla yansıtmaya çalıştım. Kısa bir gösterimden sonra gülümseyerek solümü tamamladım. Melisa gönülsüzce gülümseyerek savunmaya geçti: "Bunu her zaman yapmıyorum". "Evet her zaman değil" diyerek sürdürdüm "ama bu davranışları çok sık yapıyorsun. Ben sana bu şekilde davranmıyorum Melisa. Bu şekilde konuştuğunda ses tonundan ve söyleyiş şeklinden dolayı saygısızlık haline geliyor".

Melisa: "Şey, bunu yapmak istememiştin."

Öğretmen: "Olabilir, sen bunu kastetmemiş olabilirsin ama senin ne söylediğin ve nasıl anlaşıldığı bu."

Bu durumda öğrencilerden bazıları gelişigüzel bir özür ifade ederler. "Gerçekten üzgün hissetmiyorsun, değil mi?" türünde bir yanıt vermekten kaçınır. Saygı konusundaki okul kurallarını anımsatıp özrü kabul edin.